

**ESPURNES
BARROQUES**

MÚSICA I
EXPERIÈNCIES
AL TERRITORI
BARROC

Les músiques del Rector

TAÑER i JOSEP PEDRALS

Divendres 2 de juny del 2023, 20.30h.

Església de Santa Maria

VALLFOGONA DE RIUCORB (La Conca de Barberà)

Valora'ns!

LA TEVA OPINIÓ ENS AJUDA A MILLORAR

Escaneja aquest codi QR
i valora els concerts
d'Espurnes Barroques!

Consulta la resta de programació
d'Espurnes Barroques a:

ESPURNESBARROQUES.CAT

Programa

Lucas Ruiz de Ribayaz (1626-d.1667)

Achas

Francisco Guerrero (1528-1599)

Prado verde y florido

Joan Cabanilles (1644-1712)

Pasacalle

Anònim (s. IX)

Ave Maris Stella

Llibre vermell de Montserrat (s. XIV)

Maria Matrem

Santiago de Murcia (1673-1739)

Los Imposibles

Francesc Guerau (1649-1722)

Villano

Santiago de Murcia

Jota

Cançoner d'Uppsala (s. XVI)

Ay luna que reluces

Antoni Martín i Coll (1650-1734)

Cançó francesa

Gaspar Sanz (1640-1710) / Francesc Guerau / Santiago de Murcia

Marionas

Alonso de Mudarra (1510-1580)

Recuerde el alma dormida

Antoni Martín i Coll

Gaitas

Durada: 1h 30' sense pausa

Notes al programa

Molt s'havia comentat, des de la filologia catalana i els estudis literaris, que amb el trontollament progressiu de les institucions de la Corona d'Aragó, trontollament desplegat al llarg del segle XV, la literatura catalana es va veure immersa en l'anomenada *Decadència*. Iniciat al segle XVI, aquest suposat període s'allargaria fins ben entrat el segle XIX amb la irrupció de la Renaixença. A diferència, així, de l'anomenat *Siglo de Oro* de la literatura castellana, amb la presència de celebèrrimes figures com ho poden ser les de Garcilaso de la Vega, Miguel de Cervantes o Lope de Vega, la literatura en llengua catalana, se'ns deia, havia viscut una decadència que, hores d'ara, les noves generacions de filòlegs veuen amb una mirada força diferent. I ja no només perquè el terme era hereu d'aquells homes de la Renaixença que van estigmatitzar l'esmentat període, sinó perquè dins d'aquests segles s'hi poden trobar figures prou importants com és el cas del protagonista del concert d'avui: Francesc Vicent Garcia i Ferrandos (1579-1623), altrament conegut com el Rector de Vallfogona.

La celebració, el proper 2 de setembre, dels quatre-cents anys de la mort del considerat com el primer gran escriptor de la literatura catalana barroca, ha estat motiu perquè, amb bon ull, la direcció artística d'Espurnes Barroques hagi decidit programar un espectacle musical dramatitzat amb l'ensemble Tañer, l'actor/rapsode Josep Pedrals i dramaturgia de Marc Angelet. Més enllà del que podrà ser, *stricto sensu*, l'espectacle d'avui, el cert és que una de les directrius d'aquest serà la devoció que el Rector de Vallfogona va professar sempre per Santa Bàrbara (III-IV d.C.), gran devota de la Santíssima Trinitat. Casualitat o no, la biografia de Vicent Garcia ens porta a una cronologia molt pròxima al considerat com un dels primers grans compositors del Barroc musical europeu com és Claudio Monteverdi (1567-1643).

Tot observant les dates, ens podem adonar com Garcia va néixer dotze anys després que el compositor cremonès i va morir vint anys abans que l'autor de les conegudes *Vespro della Beata Vergine*, als 44 anys. Aquesta important obra religiosa del primer barroc musical, publicada a Venècia l'any 1610 per Ricciardo Amadino juntament amb la seva *Missa a 6 veus*, ens porta a una evident ressonància amb la voluntat expressiva del Rector, com és sabut un escriptor que va conrear tant la prosa com el teatre i la poesia. Convençut Garcia d'una visió teatral del món, on cadascun dels homes i dones tenim un paper assignat per Déu, aquesta teatralitat és concomitant, precisament, amb la voluntat expressiva monteverdiana que, a les esmentades *Vespres*, va intentar traslladar les noves troballes lingüístiques i estètiques assolides en els camps de l'òpera i el madrigal, propis de la música profana i el teatre, al camp de la música religiosa. Però, per què aquesta fixació de l'articulista amb les *Vespres*? Doncs perquè algunes de les darreres investigacions musicològiques han situat l'origen d'aquesta obra amb una

primera audició dedicada a la santa a qui és dedicada la basílica palatina dels Gonzaga a Màntua i de qui Monteverdi n'era servidor. I a qui és dedicada aquesta basílica? A Santa Bàrbara...

No serà, però, música monteverdiana la que podrem escoltar en el concert d'avui, sinó més aviat diferents mostres de música instrumental que són deutors de les innovacions de l'anomenada *Seconda prattica* que Monteverdi va conrear, com ara l'ús del baix continu, la composició de danses i *ritornelli*, l'adopció de nous instruments com els emprats per la formació Tañer (arpa, guitarra, percussió) i cosa encara més important: l'ús de la improvisació. Parlar d'aquesta en el període barroc ens porta a un univers que va ser conseqüència de la realització dels baixos continus, però també d'antigues pràctiques com ara la glossa o l'ornamentació. Això significa que molts dels materials arribats fins a nosaltres no eren més que l'esquema i el patró perquè l'intendent, a partir d'allí, desenvolupés la seva imaginació i creativitat musicals. Va ser al llarg del segle XVII quan van desenvolupar-se repertoris d'instruments de corda pinçada que si bé tenien el seu origen en antigues col·leccions d'obres del Renaixement (pensem en les de Lluís Milà, Miguel de Fuenllana o Luis de Narváez) també mostraven una nova dimensió sonora de la qual el concert d'avui deixarà bona prova.

Es tracta d'un concert construït, principalment, en base a repertoris immediatament anteriors o estrictament coetanis al naixement del poeta homenatjat, com són els provinents d'importants còdexs com *El Llibre Vermell de Montserrat* (XIV) i el *Cançoner d'Uppsala* (1556), però també de compositors com Alonso de Mudarra (ca.1510-1580) i Francisco Guerrero (1528-1599). Si aquestes seran partitures de la tradició renaixentista, la resta seran plenament barroques, amb mostres destacades com les del madrileny Santiago de Murcia (1673-1739), del reusenc Antoni Martín i Coll (1650-1734), del burgalès Lucas Ruiz de Ribayaz (1626-ca.1677), de l'almeGESINENC Joan Baptista Cabanilles (1644-1712) o del mallorquí Francesc Guerau (1649-1722). Tots ells, majoritàriament, van compondre per a l'arpa i la guitarra, que van arribar a convertir-se en uns instruments molt apreciats entre determinats cercles culturals, especialment els aristocràtics. Per a ells van compondre danses com pasacalles, jotas, marionas, gaitas, canarios o españoletas que són les que constitueixen el nucli del repertori del conjunt Tañer i que es fan propi a través de la improvisació.

Tota aquesta música es posarà al servei d'una arquitectura dramàtica on, naturalment, no hi mancarà la presència literària de l'homenatjat en un espectacle que no només servirà per a conèixer lo rector, sinó també uns repertoris fascinants de la música ibèrica del temps immediatament anterior i posterior a la seva existència.

Oriol Pérez i Treviño
Musicòleg i assagista

Fitxa artística - Biografies

TAÑER

Sara Águeda, arpa de dos ordres

Belisana Ruíz, guitarra barroca

Pere Olivé, percussió

Josep Pedrals, poeta

Marc Angelet, dramaturgia

SARA ÁGUEDA, arpa de dos ordres

Inicia els estudis musicals al Conservatorio Arturo Soria de Madrid. L'any 2005 s'incorpora a la Compañía Nacional de Teatro Clásico com a músic d'escena, realitzant nombroses gires nacionals i internacionals. El gust per la música antiga la porta a l'ESMUC per completar la seva formació en interpretació històrica amb Mara Galassi. Ha tocat als festivals de música antiga més importants del món, col·laborant amb nombrosos grups especialitzats en la interpretació històrica com Música Ficta, La Capilla Jerónimo de Carrión, WorkinGOpera, Orquesta Barroca de Sevilla, La Grande Chapelle, Vandalia, Cantoría Hispánica, Capella de Ministrers, Le Poème Harmonique...

Ha format part del projecte pedagògic *L'Orfeo de Monteverdi* al Teatro Real de Madrid i ha realitzat nombroses gravacions discogràfiques per als segells Glossa, Brilliant Classic, Alpha, Panclassics, Warner, Enchiriadis, Dux, Harmonia Mundi, Cantus Records, Vanitas, Lauda Música, CMY Barroque... i per a ràdio i televisió, entre els que destaquen RTVE, France Musique, RTP, Stockholm radio, Catalunya Música i Arte. *Un viaje a Nápoles* i *El teatro del arpa* son els seus discs en solitari i *Stravaganza* a duet amb el clavecinista Javier Núñez.

BELISANA RUÍZ, guitarra barroca

Nascuda a Sòria, l'any 2004 es trasllada a Barcelona, on es gradua en guitarra clàssica amb Àlex Garrobé, i en instruments històrics de corda polsada amb Xavier Díaz a l'ESMUC. La seva activitat concertística la porta a actuar a festivals i sales com ara: Festival Joven de Segovia, Curso Internacional David Russell en Tudela, Auditorio de Castellón, Auditori de Barcelona, Centro Cultural Conde Duque de Madrid, Círculo de Bellas Artes de Madrid, Sala Glazunov de San Petersburg, Sala de Concerts de Radio Nacional de Polonia Lutoslawski (Varsòvia), Palau de la Música de Barcelona, Museu de la Música de Barcelona i Gran Teatre del Liceu de Barcelona.

Com a especialista en instruments històrics de corda polsada forma part de les agrupacions Ensemble Canto&Basso, WorkingOpera, La Sonorosa, Seicento is alive i TAÑER. Ha col·laborat amb La Grande Chapelle, Le Concert de Nations, Acadèmia 1750, entre d'altres.

PERE OLIVÉ, percussió

És un percussionista que recull la frescor de la tradició musical oral del seu país i l'academicisme de la percussió clàssica. Es llicencia en percussió històrica i música tradicional catalana per l'ESMUC, on ha estudiat amb Pedro Estevan. A més a més, s'ha format amb altres professors d'arreu del món: Andrea Piccioni, Michael Metzler, Yshai Afterman, David Kuckhermann i Glen Velez.

Pel que fa l'activitat professional, combina la docència d'instruments de percussió amb la vida d'intèrpret formant part dels grups Quintet Montsant, Lucentum XVI, Cobla Catalana dels Sons Essencials, So Nat Grallers de Tarragona, Eròtic-Giust, Deriva Errant i Alegransa. També ha col·laborat amb formacions com Le Poème harmonique, La Grande Chapelle, Vox Luminis, Musica temprana, Al Ayre Español, Freiburger Barock Consort, Les Sacqueboutiers, Hespèrion XXI i Le Concert des Nations. Ha enregistrat una vintena de CDs que van des de la música tradicional i antiga a la música contemporània.

Tast gastronòmic

Hostal del Rector

Somsomnis

Amb el suport de:

Amb la col·laboració de:

Amb l'ajut de:

Jordi Vilar Materials Bioconstructius · Oliva Torras Grup · Farmàcia Planas · Alapont · La Mare Cultural · Ganiquets Pallarès · AGEC · Tèxtil Oliu
Vidres Solsona · Òptica Jané · La Farga del Solsonès · Òmnium Segarra · Knauf · Fustes Jané · Porc de Palou · Dasler · Oli Migjorn · Koobin
Constructora del Cardoner · Forumgestió Assessors · Càmping La Ribera · Estany 2011 · Tallers Ballús · Constructora de Solsona · Fruits Taribó
Farmàcia Òptica Casas · Espar Sala · Tegecom · El Monegal · Casa Rural Sant Petrus de Madrona · Càmping Solsonès · Allotjaments L'Era d'en Bella
Hotel Bremon · CDR Museu de la Pauma · Fusteria Joan Rafart · Tallers ARTA · Farmàcia M. Teresa Comas · Hotel Sant Roc · La Garriga de
Castelladral · Urbi Apartments · El Firabar · La Bauma · El Centru · Balneari de Vallfogona · Hostal Jaumet · Celsona · EssènciesCat · Comissió
Cultural de Canalda · Assoc. d'Amics de Vergós Guerreat · Associació Riubrogent · Associació Vall del Corb · Acústic Barna · DSF Ferreteria
Explotacions forestals Pujol

Productors:

Cerveses La Pirata · Cafès Gener · Pastisseria Camps · Casa Cavallera · Restaurant Mare de la Font · Parc de les Olors de Claret
Celler Grau i Grau · Casa Magi · Sastret's · dPagès · Aubagueta · Celler Abadal · Oli Migjorn · Restaurant Cal Carter · La Fornera
de Biosca · Celler Comalats · Mel Meleix · Mel Anthophila · Restaurant de Castelladral · Formatges Muntanyola · Gerio
Vins Roc Falcon · Celler Collbaix · El Molí · Hostal del Rector · Celler Estol Verd · Somsomnis · Forn Jorba · Vins Piteus · Casal de Castellallat
Entrebosc · Porc de Palou · Els Tractets · Restaurant El Miracle · El Rosal · Un Pam de Terra · Casal de Cervera · Casa Dalmases · Selecte Wine Store
Forn Isabel · Formatgeria Valette · Biolord · Flequers de Cardona · Restaurant El Monegal · Ambrosetti · Celler Castell d'Encús · Eixarcolant

Mitjans col·laboradors:

